ДОДАТОК до „БУКОВИНИ“.

РУСКА РАДА

НАРОДНА ҐАЗЕТА

Виходить що тижня в пятницю | Адрес Редакциї: „РУСКА РАДА“ в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. | Коштує річно 4 коронї.

Ч. 24. Чернівцї, дня 24. (11.) червня 1904. Рік VII.

Пильнуйте правиборів!

Се вже відай кождий знає, що на послів не йдуть голосувати всї люди із села але лише вибрані виборцї (вальмани). Хто-би про се ще не знав, той най уважно прочитає собі другу статю нашої часописи п. з.: „Край“, де є докладно пояснено, хто і як вибирає виборцїв та як треба упоминати ся, як би кого до правиборів не допустили.

Певна річ, що такий порядок, така ординация виборча, що селяни не голосують прямо на послів лиш вибирають уперед виборцїв є для селян дуже кривдяча, бо приміром пани голосують відразу на посла. Панської волї нїхто не пересипає через решето правиборів. Ой, вже то правда, що пани поробили собі всьо так ладно, що не лиш не зазнають нїякої кривди, але ще й нам її наносять. Бо деж тут є правда, аби пятнайцятьох дїдичів вже вибирало собі посла, коли пятьсот мужиків може вибрати собі доперва виборця на посла! Та поки що мусимо сїй бідї терпіти, але як добре постоїмо при виборах за своїми щиро мужицкими послами то зробить ся конець тїй людскій кривдї через заведенє виборчої реформи, при помочи якої будуть голусовати вже селяни прямо на самих послів і то всї чи богаті чи бідні. Всї ідуть до войска чи убогі чи засібні, всї платять сей тяжкий податок крови, тож усї повинні мати голос при виборах, аби всї могли дбати за таких послів, якіби схотїли дбати за бідний нарід та заводити як найлїпші порядки.

Але нїм се ще буде, бережім своє право і тепер. Знаємо що наша доля і доля наших дїтий, для усего селяньства зависима від членів, яких собі вибиремо. Бо, як они будуть добрі то подбають за нас, а не будуть ще гірше заковувати наші голови у паньскі ярма. Ми знаємо й те, що послами будуть тотї, на яких виборцї дадуть свої голоси. Отже все зависить від того, яких правиборцїв вишлемо із наших сїл. Тож пильнуймо правиборів, як ока в голові, бо від них зависимий вислїд виборів. Як виберемо добрих виборцїв, то будем мати добрих послів, а нї, то відтак вже мало що собі поможемо. Відтак аґітуй не аґітуй, не порадиш! Як конї вкрали можна вже стайню лишати отвором. Треба перед злодїями заздалегідь стеречи ся! Тому-то братя, памятайте, що ваша доля у ваших руках, тож дбайте самі, аби вибори випали як найлїпше. Передовсїм треба розвідати ся, котрої днини і в котрій годині будуть відбувати ся провибори, се буде публично оповіщено на громадскій канцеляриї. Тої днини, що мають бути правибори бережіть їх, як ока в голові і ставте ся до них усї управнені до голосованя як один муж. Не жалуйте тої пів днини, бо від того, як випадуть правибори, буде залежати ваша доля на шість лїт або й більше. Та вже перед правиборами треба собі обміркувати, кого будете вибирати на виборцїв, аби всї голосували згідно на тих самих людий, щоб

не розбивали ся голоси. А на виборців треба визначити найлїпших людий у селї. Най ними будуть люди мудрі, аби знали яку то честь і який обовязок вкладає на них громада, тай аби не дали ся намовити панам анї їх наймитам і киринникам. Най то будуть люди чесні, аби не запродали громаду за дреглї й ковбасу, най то будуть люди тверезі, аби вороги народу не затроїли їх сумлїня брагою, та най то будуть люди сьміліі, аби не дали ся нїкому заголюкувати, хочби той, що на них зголюкає мав навіть блищачі ґузики. Братя! подбайте за правибори і за правиборців, якіб принесли честь своїй громадї, і славу свому іменеви. Братя! стережіть ся добре, сокотїть ся всякої підмови, бо тепер усьміхаєсь до мужика і найбільший его воріг, аби у него вимантити голос, але ми знаємо, що нам треба постояти лиш за щиро рускими послами тай за тими, що пристали до спілки „Вільнодумних".

КРАЙ.

II.

Що то є видїл краєвий (ландесавшус), які він має права і яку силу?

Сойм збирає ся на наради лише раз в рік і то лиш на короткий час (на яких 5—6 недїль). Тодї сойм радить і ухвалює все, що потрібно для краю, і контролює всї рахунки і цїлу господарку краєву а відтак розходить ся, аж знов за рік цїсар покличе сойм до тої самої роботи. Але аби перевести, перепровадити, виконати, зарядити, зробити те все, що сойм ухвалив, на те вибирає сойм з поміж себе видїл краєвий (ландесавшус), і він урядує через весь час, має на те свої канцеляриї, своїх урядників, писарів і т. д.

Видїл краєвий має після ухвал сойму господарити і завідувати маєтком краєвим, фондом краєвим і всїма закладами краєвими, він надзирає над всїма урядниками, писарями і слугами видїлу краєвого, аби вони робили свою службу; видїл краєвий виконує всї ухвали сойму, здає обрахунок соймови за всю свою роботу і зі всїх гроший краєвих, якими він після ухвал сойму орудує; має право ставляти внески до сойму у всїх справах краєвих (§ 26). Видїл краєвий виконує за край право презентациї і патронату, він настановляє урядників і слуг у всїх краєвих канцеляриях і закладах, він підписує за край всякі письма і грамоти і заступає край у всїх справах правних.

Окрім того наухвалював сойм доси богато таких законів, котрими надав велику силу видїлови краєвому в ріжних справах краєвих.

І так в справах громадских має н. пр. видїл краєвий право: 1) позволити на зміну границь (готара) громади, коли полїтична власть краєва тому не спротивить ся; 2) накладати кари на тих, що

Недобрий журавель.

Одного разу жив собі журавель недалеко ставка. Коли настала велика посуха, він наближив ся до ставка і сказав рибам: „Чи ви не журите ся про се, що стане ся дальше з вами? Вже тепер є дуже мало води в ставку і поживи мало. А що буде, єсли посуха потреває довше і вода зовсїм висхне?"

„Справдї", сказали риби, „щож нам робити?"

„Я знаю дуже гарне і велике озеро, котре нїколи не висихає" відказав журавель. „Чи не хочете, щоб я вас заніс до него в моїм дзюбі?"

Коли риби не вірили єму, то він предложив їм, щоби післати одну з поміж себе на звіди, переконати ся, чи се правда. Зголосив ся один великий карп; журавель вхопив его в дзюб, показав єму прегарне озеро і приніс назад до ставка. Тогди риби завірили журавлеви і він виносив їх одну по другій зі ставка та поїдав на недалекім дереві.

Наконець прийшла черга на рака, котрий також жив у тім самім ставку. Сказав до него журавель: „Я поносив всю рибу до гарного, великого озера. Ходи, я і тебе там занесу."

„Якжеж ти мене понесеш?" поспитав рак.

не схотіли-б без законного оправданя приняти вибору на радних громадских; 3) настановити в порозуміню з правительством краєвим писаря для тих громад, в котрих, по розписаню конкурсу на писаря, рада громадска в місяць по тім не обібрала собі ще писаря; 4) позволити, аби громада побирала на потреби громадскі понад 50 кр. аж до 75 кр. додатків від 1 зр. податків безпосередних (ґрунтового, домового і заробкового), а понад 75 кр. аж до 1 зр. додатків від 1 зр. податків споживчих; 5) надзирати, аби корінний маєток громад не марнував ся і не уменьшав ся; 6) позволяти громадам, продати, заставити або обтяжити довгом маєток громадский; 7) позволяти на розділ надвишки приходів громадских межи громадян; 8) позволяти громадам на затягнене такої пожички або перебране такої поруки, що перевисшає річні доходи громадскі; 9) Видїл краєвий має право рішати відклики (рекурси) против ухвал ради громадскої у всїх справах, що не поручені громадї державою. Коротко сказавши: видїл краєвий є послїдна і найвисша інстанция у всїх справах громадских. 10) Видїл краєвий може таких членів старшини громадскої (двірника і присяжних), що не сповняють своїх обовязків в справах власного обсягу дїланя громад, карати карами грошевими до 20 зр., висилати комісиї на їх кошт, або навіть жадати від полїтичної власти, аби їх скинено з уряду. Таке саме право має видїл, краєвий і против тих членів старшини громадскої, що вже уступили, аби їх присилувати до передачі урядованя і до зложеня обрахунків за той час, коли вони урядували.

В справах шкільних має видїл краєвий те дуже важне право, що висилає двох своїх членів до ради шкільної краєвої, а іменує також по двох членів до кождої ради шкільної повітової.

В справах санїтарних має видїл краєвий також голос, бо іменує двох членів до краєвої ради санїтарної; видїл краєвий настановляє лїкарів і урядників у всїх шпиталях краєвих і т. д.

В дирекциї фонду пропінацийного засїдають по половині члени видїлу краєвого і правительства, отже видїл краєвий має важний голос при аренді пропінациї.

В справах доріг і гостинцїв має видїл краєвий право затверджувати прелїмінарі і контролювати всї обрахунки річні дорогових комітетів; він може на предсїдателя комітету, коли він не сповнює своїх обовязків, накладати грошеві кари і жадати від правительства, аби его усунуло; він дає позволене на уставлене рогаток, або переставлене з одного місця на друге і т. д.

Вже хоть би з отсего самого, що тут написано про видїл краєвий, порозуміє

„Возьму тебе в дзюб.“

„Не хочу. Я би випав по дорозї з твого дзюба“, каже рак.

„Не бій ся“, намовляє дальше журавель. „Я тебе добре буду тримати“.

Подумав тогди рак: „єсли журавель вхопить коли рибу в свій дзюб, то певно до озера єї більше не пустить. Єслиб він мене справдї занїс до гарного озера, то булоби добре, але єсли мене не занесе, то я его задушу“.

Сказав рак до журавля: „слухай приятелю, ти не годен вдержати мене досить твердо в своїм дзюбі. Лїпше дай нехай я зловлю тебе клїщами за шию, тогди я піду з тобою“.

Журавель згодив ся. Тогди рак спіймав его за карк своїми клїщами і крикнув: „я готов“.

Журавель піднїс ся високо в гору, показав єму озеро а опісля завернув в напрям одного дерева.

„Вуйку любий!“, закричав рак „таж озеро онтам, а ти несеш мене в противну сторону“.

Відповів журавель: „Так кажеш? Який я тобі любий вуйко? Чи думаєш може, що я твій невільник, що має тебе нести там, де ти хочеш? Диви на ту купку рибячих остей під оттим деревом. Так само як я поїв тамті риби всї що до одної, так само з'їм і тебе!“

кождий, яку то велику силу і які важні для нас права має виділ краєвий, та що він особливо в справах громадских годен дуже багато добра зробити, але і багато лиха причинити, коли занедбає тоті справи, або коли їх полагоджувати ме не по справедливости і не по правдї, а лиш так, аби комусь угодити. Вже одно те, що мали-б ми по наших громадах як найлїпший лад а в рахунках громадских як найбільший порядок і господарність, якби був у нас добрий і о добро краю дбалий виділ краєвий, — те одно наказує нам, дбати як найбільше і зі всїх сил о те, аби в нашім краю був добрий сойм, був добрий виділ краєвий.

Щасливий той край, в котрім сойм і виділ краєвий щиро і всїма силами дбають за гаразд краю; горе такому краєви, де сойм і виділ краєвий стали забавкою або дійною коровою для одних, на шкоду других, де годї найти правди і справедливости.

Відки бере ся сойм і виділ краєвий?

Так як громада вибирає собі раду громадску, а знов рада громадска вибирає собі старшину громадску (двірника і присяжних), — так само цїлий край вибирає собі сойм або раду краєву, а знов посли або радні краєві вибирають з пожежи себе виділ краєвий.

Всїх послів або радних краєвих є на Буковинї 31, з межи них є 29 вибраних, а 2 посли — православний митрополит і ректор черновецкого унїверситету (найвисшої школи) — мають в соймі голос без вибору.

Послів вибирає ся на 6 лїт, хиба що цїсар розвязав би сойм перед тим часом; тодї вибирати треба-б послів наново і то знов на 6 лїт.

Як при виборі до ради громадскої виборцї дїлять ся на три кляси: І-ша кляса найбогатші, ІІ-га кляса середно заможні і ІІІ-та кляса біднїйші, — так подібно і при виборі послів краєвих до сойму виборцї дїлять ся на три кляси, а то; до І-ої кляси належать пани-дїдичі, що від своїх мошій оплачують найменьше 100 зр. цїсарского податку, а окрім того ще і релїґійний фундуш; до ІІ-ої кляси належать міста (Чернівцї, Серет, Радівцї і Сучава) і промисловцї-торговельники (торговельно-промислова палата); а до ІІІ-ої кляси належать всї сельскі ґромади цїлого краю з місточками або стан хлїборобский.

Пани-дїдичі — їх є всїх до купи яких 150 — вибирають собі 8 послів, а за релїґійний фундуш вибирають консисторники і ігумени монастирів 2 послів, отже І-ша кляса має 10 послів в соймї. На 18 дїдичів припадає 1 посол.

Місто Чернівцї вибирає 2 послів, а Серет, Радівцї і Сучава по одному; торговельно-промислова палата вибирає 2 послів. В містах припадає 1 посол на яких 8.000—27.000 душ.

„Але, ти поїв ті риби, бо они були дурні, а я не дам себе зїсти“, відказав рак. „Єсли вмирати, то оба помремо, бо я тебе задушу, відітну тобі голову“. Після тих слів рак стиснув журавля за шию немов зелїзними клїщами.

Журавлеви стали слези в очах а з страху перед смертию дрожав на цїлім тїлї. Коли рак попустив єму трохи, закликав слабим, охриплим голосом: „ой, братику: Я не хотїв тебе їсти. Даруй менї житє“.

„Лети, і пусти мене до озера“, відказав рак.

Тогди журавель завернув назад до озера, щоби пустити рака у озеро. Але рак вже не довіряв журавлеви. Коли вже були над озером відтяв журавлеви голову так рівно неначе острою бритвою, а сам пішов у воду.

* * *

Подібними до сих риб, суть темні люди, котрі дають себе ошукувати і поїдати всяким визизкувачам. Визизкувачі всегда кричать немов той журавель, що они, хотять добра для народа. До рака подібні ті люди, котрі вже прозріли, знають хто їм ворог і борють ся з своїми гнобителями.

„Ам. Свобода“.

Всї громади сельскі вибирають 12 послів, в кождім повітї по одному. Тут припадає 1 посол на яких 50.000 душ.

Вже з того розділу на кляси бачимо докладно, що послів із сельских громад нема в соймі тілько, щоб могли все після своєї волї для сельских громад зробити. Коли-ж ще до того, як то у нас буває, сельскі громади виберуть собі дїдичів на своїх послів, то тодї дїдичі ростуть в силу, а сила послів із сїльских громад ще більше слабне. Самі-ж знаєм, що чия сила, того й правда, і виходить не наша а їх правда а наше право допчуть они ногами.

Який сойм — такий і видїл краєвий; хто є паном в соймі — той є паном і в видїлї краєвім, бо видїл краєвий вибирає ся з сойму і то так: найсамперед цїсар назначує одного з вибраних послів предсїдателем в соймі і він є также предсїдателем в видїлї краєвім — се капітан або маршалок краєвий. Відтак вибирають посли дїдичівскі з поміж себе одного до видїлу, посли з міст і торговельної палати одного, а также і посли з сїльских громад одного; нарештї цїлий сойм также одного; таким чином в видїлї краєвім є 5 послів. Дуже важна річ, щоб рускі хлїбороби мали в видїлї краєвім свого заступника, на те треба-б мати в соймі бодай тих 7 послів з руских повітів, що їм належить ся. Але доси не мали ми їх в соймі і дїдичі вибирали собі кого хотїли.

Роздумаймо-ж тепер і розберім добре своїм розумом все те, що після теперішного права нам належить ся, а що ми маємо, і коли знов настав час, аби вибирати собі заступників до сойму, вибираймо собі самих таких, що тримали-б з народом, обставали-б за ним і всїма силами старали ся усунути кривди і придбати щось доброго для народу, бо як промине сей час, то знов на 6 лїт загирили ми нашу долю, а 6 лїт се досить довгий час, щоб або багато добра або лиха в краю накоїти. Право для нас є, і ми повинні з того права для себе потягнути користь, а не зрікати ся того свого права, бо хто свого права зрікає ся, той его не варт; ми повинні о то дбати, аби ще більше права собі роздобути, а то можна зробити лише в соймі через своїх щирих заступників послів.

Як вибирає ся виборців?

Послів вибирають виборцї. Кілько котра громада має вибрати виборцїв, се означує староство після числа душ в громадї, поданого в послїднїй конскрипциї. Відтак на завізванє староства має старшина громадска (двірник з присяжними) уложити після припису лїсту всїх тих громадян, що мають право вибирати виборцїв, т. зн. спис перших двох третин всїх громадян в порядку від найвисше оподаткованого до найнизше оподаткованого, і тоту лїсту переслати до староства.

Староста назначує потім день, годину і місце для вибору виборцїв, призначує до того осібного комісара виборчого і повідомляє о тім двірника громади на те, аби він запросив (скликав) всїх тих громадян, що мають право вибирати виборцїв, на той час до вибору.

Комісар виборчий, коли приїде на вибір, то має найсамперед провірити лїсту тих громадян, що мають право вибирати, і своїм підписом потвердити, що вона правдива. Тота лїста річ дуже важна, бо як вона фальшива, то і вибір буде фальшивий. Длятого повинні ми як найбільше того пильнувати, аби вона була уложена по правдї. Аби-ж лїсту поправити, на те є рекламация. Кождий, що має право вибору, має также право жадати від комісаря, аби лїсту поправлено, аби пропущених — вписано, а вписаних до неї не по закону — вимазано. Треба сего жадати зараз, нїм розпічне ся голосованє; а коли б комісар сего не схотїв зробити, тодї покликуючи ся на сьвідків треба жадати, аби се що комісар не зважав на жаданє виборця, було записано в протоколї.

Комісар виборчий має также своїм підписом те потвердити, що всїх громадян запросив (покликав) двірник до вибору. Відтак тоту лїсту громадян, що мають право вибирати і приготовані вже лїсти голосованя передає він старшинї громадскій, і старшина громадска разом з комісарем виборчим чинять комісию виборчу.

Вибір починає ся тим, що комісия научає зібраних людий, кого можна вибирати на виборця, який порядок має бути при голосованю, і взиває їх, аби свої голоси віддали після вільної власної волї, після свого сумлїня і знаня на тих, хто по їх думцї може бути таким виборцем, що певно віддасть голос лиш на доброго посла, дбалого, о добро краю.

Голосоване починає ся тим, що найсамперед віддають свої голоси старшина громадска, а відтак читає оден член комісиї всїх виборцїв за рядом, а ті приступають перед комісию і називають докладно (імя і перекло) тих людий, котрих хочуть мати виборцями, і то тілько їх, кілько громада має вибрати виборцїв.

Хто з людий не явить ся тодї, коли его почитують, а прийде пізнїйше, той мусить почекати, аж цїлу лїсту до кінця перечитають, і аж тодї зараз має зголосити ся сам перед комісиею, аби і свій голос віддати.

В обох лїстах голосованя — одну з них пише писар призначений комісарем, а другу один із старшини громадскої — записує ся коло імя голосуючого зараз таки в осібній рубрицї імя тих, на котрих він голосує.

Коли всї зібрані виборцї віддали свої голоси і більше нїхто не зголошує ся, тодї каже комісия, що голосоване закінчене; комісия підписує зараз лїсти і починає обрахунок голосів.

Зараз по скінченім обрахунку має комісия оголосити всїм, як випав обрахунок і хто вибраний виборцем.

Виборцями вибрані ті, що дістали абсолютну більшість (один понад половину) всїх відданих голосів. Коли-ж так нема, то поступає ся зовсїм так само як при голосованю виборцїв на посла (о чім вже писано передом) аж доти, доки не вибире ся всїх припадаючих на громаду виборцїв.

Відтак має староста достовірно переконати ся, чи вибір відбув ся після приписів закону; коли-ж нї, то має зараз назначити новий вибір, подаючи причини на се.

Ми бачимо, що староста може скасувати один вибір, а назначити другий, длятого коли-б де показало ся, що вибір відбув ся не так, як ми тут все докладно написали, то треба зараз на письмі подати протест против такого фальшивого вибору до староства, а в тім письмі показати все те, що було против припису, і жадати нового вибору.

Як же все було по правдї, тодї староста вписує вибраних виборцїв в лїсту виборцїв, вони відтак дістануть леґітимацию і в свій час підуть до вибору посла. Коби лиш доброго посла вибрали!?

Хто має право вибирати виборцїв?

Право вибирати ниборцїв мають всї тоті громадяни (австрийскі піддані — чужі нї!), що платять найменьше від року в громадї такий якийсь податок (чи ґрунтовий, чи домовий, чи заробковий, чи особисто-доховий), що через него належать до перших двох третин всїх податників; окрім того сьвященники-парохи (сотрудники нї!), рабіни, урядники державні і краєві, офіцири на пенсиї, управителї школи, і сталі учителї і ті, що мають дипльом доктора або маґістра.

Коли-б когось, що платить такий податок, не був в лїстї, або коли-б був в нїй записаний такий чоловік, що не платить такого податку, то треба — і до того кождий виборець має право — зараз таки, як приїде комісар на вибір, нїм ще розпічне ся голосоване, жадати від него, аби лїсту поправив.

Не мають права вибору, хоть платять такий податок: 1. особи карані за крадїж, спроневірене, ошуканьство або за участь в тих злочиньствах на час приписаний в засудї (10 або 5 лїт або 3 роки); 2. особи, котрі так задовжили ся, що над їх маєтком отворено конкурс або переводить ся поступоване угодове.

Коли-б отже в лїстах громадян-виборцїв стояли і такі особи, то треба — і до того кождий виборець має право — зараз таки, як приїде, комісар на вибір, нїм ще розпічне ся голосоване, єму се сказати і жадати вимазаня таких людий з лїсти. Коли-б він сего не схотїв зробити то покликуючи ся на сьвідків треба жадати, аби записано се до протоколу, що комісар не хотїв того зробити.

Дописи.

Із Ростік.

Читаючи дописи з других сїл дістав я охоту також дещо написати, і прошу сердечно і се моє письмо помістити, у всїм нам так дорогій ґазеті „Руска Рада“, щоби і другі братя селяни дізнали ся що в нашім селї водить ся.

В нашім селї, Ростоках, на Буковинї поводить ся так, що жаль серце стискає справедливому чоловікови, як дивить ся на такі сумні і неприятельскі обставини, котрі так уже нас обезсилили тай знищили, що вже нема сили і надії, на лїпшу долю, котра би заговорила до нас бідних мужиків любезним й приятельским словом.

Але в Бозї надія на щирих і правдивих приятелїв, котрі би за нас і у вогонь скочили і виратували, тай і тепер хочуть нас ратувати від всякого несправедливого і шахрайского здирства.

Дорогі братя! Складім свої гадки і бесїду до купи, тай порадьмо ся і послухаймо себе разом а потім станьмо в оборонї своїх інтересів, так як нас радив і научав золотими і приятельскими тай сьвятими словами, при отвореню каси райфайзеньскої перед двома роками, Високодостойний і славний приятель буковиньско-руского народу др. Стефан Смаль-Стоцкий, котрому дай Боже ще многі а многі лїта прожити.

В нашім селї Ростоках, за кілька день мають бути громадскі вибори на авшусів а я перед минувшою недїлю заглянув до лїст виборчих, тож я там вичитав так, що ви панове господарі уреґульовані в такім стосунку, що не будете могли порозуміти, в котрім крузї або клясї, повноправно голосувати! А се так чому? Бо майже що третий господар роздїлений на всї три клясї податком і голосом.

Тож так панове господарі гадайте собі що із 660 нумерів цїлої громади, розтягнено лиш один круг або клясу на 614 голосів, потім другий круг на 156 голосів, а третий круг голосуючий на 36.*)

В нашім селї так провадить ся що і на воловій шкірі не помістив би дописи бо які у нас є красні і любезні народні обичаї і звичаї, що тримає і нарід з давного часу, що завели той обичай народолюбиві приятелї народні.

А тепер то все попало ся у погані руки і у злі мисли, і так то з часом пропадає і нидїє, а з тим і ми бідні мужики, гинемо без помочи і поратунку, терпимо великий утиск-недостатки; а що нас найгірше болить то то, що над нами панує і до всего зла веде партия лизунів і хрунів, що зводить громаду на крайну біду.

Проводирі нашого села хотїли би носити всї титули громадскі і церковні, читальняні, каси райфайзеньскої, каси церковної і заряду шкільного, і за комітет до цїлого села з особистим підписом. Гей панове се все для Вас за тяжко. Ви би з таким тягаром могли поховзнути ся, упасти і розсипатись. Вже і так обскублені ми із усїх боків, що вже майже нема в чім показати ся перед потребами всїх тих титулів.

Милі братя громадяни!

Сходїть ся передоднем громадских виборів всї як один муж тай порадьте ся всї разом до купи і виберіть із межи себе чесних, розмисленних та сумлїнних господарів, на котрих маєте голосувати, котрі би вам були приятелями для вашого добра і порядку громадского, і котрі би вам боронили ваші интереса, аби вас не сїпала будь яка посїпака, аби вони не комендерували очевидні вороги але аби вам радили любезні приятелї і вам не сьвітили у очи брехнею і шахрайством, аби вас не чесали без гребеня і не бритили без бритви, аби вас не упоювали дурманом, що вам вибирає розум і погубить душу перед Богом а тїло перед чесностию.

*) Як хто покривджений у лїстах виборчих, най своє право рекламує. Тому люди добрі, як Ви перечули хочби із сего письма, що Ваші лїсти виборчі не добрі, переглядайте їх у належнім часї і домагайте ся, аби ваше право було пошановане, бо як тепер завчасу того не зробите, то Ваше право пропаде. Хочби як після того випали вибори, то не поможуть нїякі плачі нї нарікання нї протести, бо всякий протест мусить мати свою підставу, тож треба свою кривду тепер заздалегідь зголосити і рекламувати своє право а відтак вибрати згідно як найлїпшу раду.

(Пр. Ред.)

Братя селяни, поймітъ ся вже раз за розум! Не товаришуйте ся з тими, що вже вас ошукали і обдерли до голої кости і котрі вас пхають до крайної нужди і упадку вашої слави.

Милі братя! Послухайте моеї приятельскої ради, заведітъ собі новий товарискій союз, котрий вас виратуе із тяжкого упадку і котрий вам загатить воду на ваші лотоки, для вашого маетку.

Читальник.

Всячина.

Із Січового Руху. Останними часами заснували ся дуже величаво „Січи“ в Оршівцях, Чорториї і Бергометї при удїлї наших послів Є. Пігуляка зглядно Т. Левицкого а також п. Стеф. Смаль Стоцкого і Ник. Василька. Бергомітскій „Січи“ подарував бар. Юрій Василько прегарний прапор. Честь єму за то, що прихилив ся до народу!

В росийско-японьскій війнї зайшла нова подія. Коло Вафанку прийшло до завзятої кілька денної борби між ворожими війсками, яка покінчила ся великою поражкою Росиян. Росияни стратили у нїй богато армат, прапорів а що найгірше кілька тисяч вбитих або ранених салдатів. За те повело ся адмір. Скридлову виїхати із Владивостока із своею ескардою і починити значні шкоди в японьских транспортах, які не були стережені.

Хто свій талант закопуе в землю тому буде він відобраний. Хто з свого права не користае, той не варта єго. Хто не цїнить і не береже свободи яку мае той заслугуе на неволю. Тому то братя ще раз тут пригадуемо Вам, дбайте за тото, аби всї правиборцї ставали до правиборів і вибирайте як найлїпших виборцїв, а памятайте се, що правибори будуть відбувати ся вже сего тижня, а як они випадуть подавайте нам зараз до ґазети!

Пес бреше вітер несе! Такої гадки тримали ся ми все про „казети“ наших киринників, що переповнені, лиш одним а то лайкою на ненависних „Украйнцевъ“. Ми міркуемо так, що ґазета е на тото, аби людий просьвічувала та вчила добра, а не на то аби була переповнена такими плюгавствами як „Царославна“ а передовсїм „Народна Зрада“. Як прочитаеш одно число „Народної Зради“ то так якби побув у коршмі між такими лайдацюгами, що по під лавки валяють ся і викрикують найсоромнїйші слова. Такі то науки подае „Народна Зрада“ своїм людям, що порядному господареви аж соромно всього слухати, але не соромно їх писати кирин, ним „редахторам“, хоч они як піп Богатирец носять на собі й сьвященичу рясу! На всї ті клевети і брехнї на наших заслужених патріотів ми не відповідали, бо ми знали, що в них нїхто не повірить, бо кождий знае роботу наших патріотів, так як те кождий знае, що паньскі наймити мусять дзявулїти на них, бо за те їх пани тримають на службі. Наші люди розуміли і те, чому кацапскі киринники попадають у таку страшну лють, як аж їм розум відбирае то тому, що порядні ґазди їх і слухати не хочуть і правильно відсилають нам примірники „Народної Зради“, за що їм тут складаемо прилюдну подяку. Та ось в 5. ч. „Нар. Зр“. пишуть киринники із звичайним простацтвом, що „Украйнцѣ брешуть, що въ Россіи не позволено выдавати книжки по малорусскій“ і т. д. Отже, аби показати, якою правдою воюють киринники мусимо тут сказати, що той приказ заборонюючий наше письменьство майже до крайности видав цар 13./30 мая 1876. Число мінїстерства просьвіти того указу е 3158 із 5. червня 1876, отже хто говорить правду чи царскі укази, чи „казети“ киринників? А чиж се неправда, що нашої мови не вільно в Росиї вчити в школї, що она прогнана з уряду і церкви? Таж у Росиї не позваляють печатати рускої часописи, видати руского молитвослова анї руского переводу сьв. письма, хоч се дозволено не то Полякам але Ґрузинам, Литвинам а на послїдку й Татарам. Із сего найлїпше видно, чи Росия не угнїтае наших братів, та чи се не дика робота. Із сего видно також, до якого раю хотїлиби нас завести московскі наймити, що відразу служать ще й волоскій консисториї і польским панам.

Видане Товариство „РУСКА РАДА“. За редакцию відповідае ІВАН ЗАХАРКО
З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Ів. Захарка.